

Besætningen til 2—500 Kr., hvorefter vedkommende Statshusmand saa opnaar det Laan, som der kan gives paa en Værdi af indtil 8,000 Kr. Men han mangler da ret store Kapitaler for at faa dette Husmandsbrug sat i en saadan Stand, at han indenfor et rimeligt Tidsrum kan faa det fulde Udbytte baade af sit Arbejde og af de Værdier, der er satte i den Jord, han dyrker. Vedkommende Husmand maa da arbejde under Forhold, hvor han vel kun forrenter Hovedlaanet med 3 pCt., men ved Siden af maa han have Veksellaan og Kautionslaan, som han maa betale stærkt trykkende Afdrag af, som bebyrder ham ganske overordentlig i de første Aar, hvor det netop kniber stærkest. Og det er ikke nok med dette, men han kommer ogsaa til at mangle Kapital til at sætte Ejendommen i en saadan Drift og i en saadan Stand, at han kan arbejde med fuldt Udbytte i de første Aar, hvor det kniber stærkest. Det er den Erfaring, vi, der arbejder under de Forhold, har indhøstet, og vi ved, at det Gang efter Gang gaar saaledes. Hvis vi derimod følger de ændrede Bestemmelser i § 7, saa bliver det ikke saaledes, som det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Hauge) nævnedes, at man stiller større og større Fordringer til de fremtidige Statshusmænds Kapital, men der sker netop det modsatte. Det, der sker i Øjeblikket, er nemlig dette, at vil man være selvstændig Husmand — hvad Lovens jo tilsigter —, saa stilles der langt større Fordringer til den Kapital, den enkelte selv skal eje, end der vil blive stillet efter det Forslag, der her foreligger. Dette nemlig, at man kan købe Jord, bygge den og forsyne den med Besætning til Priser, som en fornuftig Handel i Øjeblikket byder og saa være vis paa, at alt det, man her har sat ind for at komme i Vej, bliver vurderet til det, det har kostet en selv, og at man faar de $\frac{9}{10}$ deraf som Laan, medfører, at man selv kun behøver at være i Besiddelse af den ene Tiendedel. Derfor tror jeg netop, at det vil være muligt for de fremtidige Statshusmænd ikke blot lige saa godt, men endogsaa bedre, at kunne svare de 4 pCt., end det nu er for de hidtidige Statshusmænd at svare de 3 pCt.

Dertil kommer en anden Betragtning, nemlig den, at det forekommer mig at være ret og rimeligt, at Staten gaar op til den højere Rente 4 pCt., da 4 pCt. nu efter Pengenes Pris i Virkeligheden ikke er højere, end 3 pCt. var, da Loven første Gang blev givet. Dette har selvfølgelig

sin Betydning. Men dertil kommer ogsaa, at jeg synes, at vi ikke med Ret og Rimelighed kan fordrre større og større Summer fra Statens Side til enkelte Statsborgere og samtidig fordrre, at Staten, vi allesammen, skal tabe større og større Summer paa den enkelte. Jeg synes, det ene maa følge Trit med det andet. Endelig vil jeg anføre endnu et Argument for Berettigelsen af at gaa op til 4 pCt. I Øjeblikket er Statens Pantesikkerhed i Statshusmandsbrugene aldeles uomtvistelig. Der er lidt saare ringe Tab paa de Statshusmandsbrug, der er oprettede, og dette er ganske naturligt; thi naar Statshusmandsbrugene paa de gode Jorder i de senere Aar alle eller næsten alle er undervurderede, har det ganske naturligt haft til Følge, at Pantesikkerheden for vedkommende Laan maa være langt større, end hvis Ejendommene havde været belaaede til det, de virkelig har kostet vedkommende Bruger. Hvis de foreslaaede Forandringer imidlertid gennemføres, og vedkommende Bruger virkelig faar $\frac{9}{10}$ af det, hans Statshusmandsbrug har kostet ham, vil Pantesikkerheden for Staten ikke blive saa stor i disse Ejendomme, som den er i de nuværende Statshusmandsbrug, og jeg synes, at der er noget berettiget i, at man, naar Pantesikkerheden er ringere, til Gengæld maa have en højere Rente. Derfor er det efter min Opfattelse rigtigt og rimeligt at gaa til den foreslaaede Forhøjelse af Renten.

Med disse Bemærkninger skal jeg personlig og paa min Gruppes Vegne anbefale det foreliggende Lovforslag til velvillig Fremme i det høje Ting.

Hammerich: Jeg skal ikke komme meget ind paa, hvad der kan drages frem angaaende dette store Spørgsmaal; jeg skal ikke som den ærede sidste Taler (N. Frederiksen) komme ind paa teoretiske Betragtninger, der mere hører hjemme, naar om 2—3 Aar den Kommissionsbehandling, Sagen for Øjeblikket er undergivet, er færdig.

Jeg har taget Ordet for i al Korthed og Almindelighed at tilsige mit Partis velvillige Behandling af dette Lovforslag til Trods for de teoretiske Betæneligheder, der kan gøre sig gældende. Vi har efter min Mening med Rette set med Sympati paa, at det offentlige hjælper dem, der ikke selv er i Stand til paa rimelige Vilkaar at skaffe sig Midler til at faa eget Hjem, naar de er fuldt værdige dertil. Det, som det da blot gælder om, er, at man saa vidt muligt sikrer sig, at den Hjælp, det offentlige yder, kommer de rette